

Verbeterde Meldcode

Huiselijk Geweld & Kindermishandeling met afwegingskader

**Dit is een uitgave van Ergotherapie Nederland
December 2018**

Inhoudsopgave

Inleiding

Deel 1. Doel, functie en definities

- 1.1 Doel en functie van de meldcode en de toelichting
- 1.2 Definities van huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling
 - 1.2.1 Huiselijk geweld
 - 1.2.2 Kindermishandeling
 - 1.2.3 Ouderenmishandeling
 - 1.2.4 Beroepskracht als dader
 - 1.2.5 Patiënt als slachtoffer, getuige of pleger

Deel 2. De beschrijving van de stappen

- 2.1 Eenmalige contacten
- 2.2 Strafrechtelijke aanpak
- 2.3 Verhouding tot de verwijsindex risico's jeugdigen
- 2.4 Signalen
- 2.5 Volgorde van de stappen en tijdpad
- 2.6 Noodsituaties
- 2.7 Specifieke vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling
- 2.8 Stappenplan

Deel 3. Geheimhoudingsplicht, meldcode en meldrecht

Deel 4. Veilig Thuis

- 4.1 Advies vragen bij Veilig Thuis
- 4.2 De melding van Kindermishandeling
- 4.3 De melding van Huiselijk Geweld
- 4.4 Contact met de patiënt of zijn ouder(s) over de melding en de inspanning om de patiënt te horen en te informeren
- 4.5 Inspanningen na de melding

Protocollen, meldcodes en overige stukken

Bijlagen waar in de tekst naar wordt doorgelinkt

- schematische weergave van de afwegingsvragen (algemeen paramedisch afwegingskader)
- toelichting op de vijf vragen in het afwegingskader (bijlagen algemeen paramedisch afwegingskader)
- begripsbepaling en uitwerking van de termen 'acute onveiligheid' en 'structurele onveiligheid
- risicofactoren en signalen
- sputovamoformulier voor de ergotherapeut (signaleringsprotocol kindermishandeling)
- Juridische informatie en beroepsgeheim/geheimhoudingsplicht/meldrecht
- verantwoordelijkheden
- nuttige adressen

Inleiding

Voor beroepskrachten is het van belang te beschikken over een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode ondersteunt de ergotherapeut bij het signaleren van mishandeling van kinderen en volwassenen. Zo geeft de meldcode aan welke stappen de ergotherapeut moet nemen vanaf het moment van signaleren en helpt de meldcode bij het beslissen over het doen van een melding bij Veilig Thuis en het bieden van hulp.

Aanpassingen van de Meldcode 2013

De Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) verplicht zorgaanbieders een meldcode te hanteren. Met de invoering van de wettelijke verplichting zijn er ook aanvullingen nodig op de bestaande meldcode, namelijk de invoering van de kindcheck en de mogelijkheid van het inschakelen van een deskundige om letsel te duiden. De kindcheck was al opgenomen in de meldcode; het raadplegen van een deskundige is nu toegevoegd.

Aanpassing Meldcode 2015 Meldrecht

Met de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) hebben zorgaanbieders, dus ook ergotherapeuten, een meldrecht. Dit meldrecht houdt in dat het doorbreken van het beroepsgeheim onder bepaalde omstandigheden wettelijk is toegestaan. Op grond van art. 5.2.6 Wmo mogen beroepsbeoefenaren met een beroepsgeheim zonder toestemming gegevens verstrekken aan Veilig Thuis als Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, als dat noodzakelijk is om kindermishandeling te stoppen of een redelijk vermoeden daarvan te laten onderzoeken. Bij de invoering van het meldrecht voor de zorgaanbieder is overwogen dat het belang van het kind in gevallen van, of een redelijk vermoeden van kindermishandeling, voor gaat op het beroepsgeheim. De zorgaanbieder moet dus een afweging maken of hij van het meldrecht gebruik maakt.

De regeling in de Wmo 2015 is dus een bijzondere bepaling ten opzichte van de algemene wettelijke bepalingen over het beroepsgeheim zoals opgenomen in de WGBO, de Wet BIG en het Wetboek van Strafrecht. Het meldrecht voor zowel kindermishandeling als huiselijk geweld wordt dus geregeld in de Wmo 2015.

Kindcheck

Mogelijk zijn er bij het huiselijke geweld minderjarigen als getuige betrokken. Daarvoor geldt het meldrecht zoals beschreven bij kindermishandeling en dient het stappenplan voor kindermishandeling te worden gevolgd.

Aanpassing Meldcode 2015

Met de aanpassing van het Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling zijn alle beroepsgroepen voor 1 januari 2019 verplicht om de meldcode te verbeteren door een afwegingskader in te voegen. Alle beroepskrachten worden geacht te handelen conform de verbeterde meldcode.

Klik [hier](#) voor het 'Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling'.

De meldcode voor ergotherapeuten bestaat uit vier delen:

Deel 1 beschrijft het doel, de reikwijdte en de functies van de meldcode en de definities van kindermishandeling, huiselijk geweld en ouderenmishandeling.

Deel 2 beschrijft het stappenplan vanaf het opvangen van signalen tot het doen van een melding bij Veilig Thuis.

Deel 3 biedt achtergrondinformatie over de geheimhoudingsplicht en over de verhouding tussen de geheimhoudingsplicht en het meldrecht.

Bij een vermoeden van kindermishandeling kan contact worden gezocht met Veilig Thuis; bij een vermoeden van huiselijk geweld waarbij meerderjarigen zijn betrokken kan contact worden gezocht bij het steunpunt.

Deel 4 geeft hierover aanvullende informatie over (de procedure van) de melding bij Veilig Thuis.

In de tekst wordt via een hyperlink, waar van toepassing, verwezen naar een aantal bijlagen. De bijlagen zijn ook apart te downloaden van de website:

- toelichting op de vijf vragen in het afwegingskader
- begripsbepaling en uitwerking van de termen 'acute onveiligheid' en 'structurele onveiligheid', schematische weergave van de afwegingsvragen
- risicofactoren en signalen
- Juridisch kader en beroepsgeheim/geheimhoudingsplicht/meldrecht
- sputovamoformulier voor de ergotherapeut (het signaleringsprotocol kindermishandeling)
- nuttige adressen

Deel 1 Doel en functie van de meldcode

1.1 Doel en functie van de meldcode en de toelichting

Mishandeling, verwaarlozing en misbruik van kinderen en volwassenen komt veel voor. Ergotherapeuten kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het bestrijden ervan en hebben op grond van de op hun rustende zorgplicht de verantwoordelijkheid om in te grijpen. De zorgplicht vloeit voort uit de Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst. De ergotherapeut moet dus 'de zorg van een goed hulpverlener in acht nemen'. Omdat ergotherapeuten veelal een intensief en/of gedurende een langere periode contact hebben met de patiënt, kunnen zij bij het bestrijden van mishandeling een belangrijke bijdrage leveren.

Deze meldcode bevat een stappenplan. Dit stappenplan leidt de ergotherapeut stap voor stap door het proces vanaf het moment dat hij signaleert, tot aan het moment dat hij een beslissing neemt over het eventueel doen van een melding. De stappen maken de ergotherapeut duidelijk wat er van hem wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en hoe hij, rekening houdend met zijn geheimhoudingsplicht, op een verantwoorde wijze komt tot een besluit over het doen van een melding. Deze ondersteuning van ergotherapeuten in de vorm van het stappenplan, levert, zo mag worden verwacht, een bijdrage aan een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het handelen van de ergotherapeuten kan achteraf worden getoetst aan de meldcode. Het spreekt voor zich dat de ergotherapeut de signalen en de stappen zorgvuldig vastlegt in het dossier.

1.2 Definities van huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling

1.2.1. Huiselijk geweld

Onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eerge relateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten. Omdat het begrip huiselijk geweld (nog) niet wettelijk wordt omschreven, is daarvoor aansluiting gezocht bij de omschrijving die de overheid al een aantal jaren hanteert.

1.2.2. Kindermishandeling

Onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders, of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of

psychisch letsel. Daaronder ook begrepen eegerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking; ook wordt verstaan het als kind getuige zijn van huiselijk geweld tussen andere huisgenoten.

Voor alle duidelijkheid worden seksueel geweld, genitale verminking, eegerelateerd geweld en ouderenmishandeling specifiek genoemd bij de omschrijving, om duidelijk te maken dat ook deze vormen van geweld onder huiselijk geweld of kindermishandeling vallen. Overigens vragen deze specifieke vormen van geweld ook specifieke kennis en vaardigheden van ergotherapeuten. Ontbreekt deze specifieke deskundigheid, dan is het verstandig om bij signalen die mogelijk kunnen duiden op zo'n specifieke vorm van geweld, meteen een beroep te doen op externe expertise zoals Veilig Thuis.

1.2.3. Ouderenmishandeling

Onder mishandeling van een oudere persoon (65 jaar of ouder) wordt verstaan al het handelen, of het nalaten van handelen door al diegenen die in een persoonlijke of professionele relatie met de oudere staan, waarvoor de oudere persoon (herhaaldelijk) lichamelijk en/of psychische en/of materiële schade lijdt, dan wel vermoedelijk lijden zal en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid.

1.2.4. Beroepskracht als dader

Huiselijk geweld en kindermishandeling door beroepskrachten vallen niet onder het bereik van deze meldcode. In dat geval zijn andere stappen aan de orde, zoals het informeren van de leidinggevende en/of de directie en het inschakelen van de betreffende Inspectie voor de Gezondheidszorg.

1.2.5. Patiënt als slachtoffer, getuige of pleger

De patiënt, dit wil zeggen de persoon met wie de ergotherapeut professionele contacten onderhoudt, zal niet altijd het slachtoffer zijn van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. De patiënt kan ook als vermoedelijk pleger, of in geval van een jeugdige patiënt, als getuige, bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling betrokken zijn. Ook in dat geval is de meldcode van toepassing.

Deel 2. De beschrijving van de stappen

Dit tweede deel beschrijft de te nemen stappen bij het signaleren huiselijk geweld of kindermishandeling. Na de omschrijving van de verschillende stappen volgt kort een toelichting op de verantwoordelijkheid van de ergotherapeut of praktijk om zorg te dragen voor de randvoorwaarden.

Vóór de beschrijving van de stappen volgen eerst enkele opmerkingen over:

- eenmalige contacten
- strafrechtelijke aanpak
- verhouding tot de verwijsindex risico's jeugdigen
- signalen
- volgorde van de stappen en tijdspad
- noodsituaties
- specifieke vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling

2.1 Eenmalige contacten

In het stappenplan wordt er vanuit gegaan dat de ergotherapeut en de patiënt regelmatig en gedurende een langere periode contact met elkaar hebben. In die gevallen waarin er sprake is van een eenmalig contact, zal het niet mogelijk zijn alle stappen van het stappenplan te zetten. In dat geval kunnen stappen worden overgeslagen en bestaat de mogelijkheid om advies te vragen aan een deskundige collega, bij Veilig Thuis dan wel een zorgmelding bij Veilig Thuis te doen. Bij signalen die wijzen op acuut en ernstig geweld meldt de ergotherapeut meteen bij Veilig Thuis zoals hierna onder noodsituaties wordt beschreven.

2.2 Strafrechtelijke aanpak

Als door de signalen een vermoeden ontstaat van een ernstig misdrijf, is het verstandig om de te zetten stappen af te stemmen met de interventies van de politie door direct Veilig Thuis te informeren en hun adviezen op te volgen. Gesprekken met slachtoffer en getuige kunnen het leveren van bewijs in de strafzaak namelijk belemmeren.

2.3 Verhouding tot de verwijsindex risico's jeugdigen

In geval van een vermoeden van kindermishandeling zal de ergotherapeut doorgaans niet alleen de stappen van de meldcode zetten, maar daarnaast ook moeten overwegen of een melding zou moeten worden gedaan in de verwijsindex risico's jeugdigen. Deze verwijsindex heeft tot doel om beroepskrachten, die met dezelfde jongere te maken hebben, met elkaar in contact te brengen. Dit doen zij als risico's worden gesignaleerd met betrekking tot de ontwikkeling van de jongere naar de volwassenheid. Doel daarvan is om te komen tot een gezamenlijke aanpak van de problematiek van de jongere en zijn gezin. We wijzen er met nadruk op dat het niet gaat om een keuze tussen een melding in de verwijsindex of de

stappen van de meldcode, maar dat beide acties bij vermoedens van kindermishandeling aan de orde zijn omdat ze elkaar ondersteunen.

2.4 Signalen

De meldcode gaat in vanaf het moment dat er signalen zijn. Het signaleren zelf heeft een andere plaats. Signaleren is een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van de ergotherapeut. Zo bezien is signalering geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die in ieder contact met patiënten wordt verondersteld. De stappen in dit stappenplan wijzen de ergotherapeut de weg als hij meent dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling.

2.5 Volgorde van de stappen

De stappen zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt. Deze volgorde van de eerste drie stappen is niet dwingend. Wel is de ergotherapeut verplicht bij het vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling advies in te winnen bij Veilig Thuis. Voor stap 4 en stap 5 geldt het afwegingskader. Dit afwegingskader geldt als **beroepsnorm** wat inhoudt dat de stappen in de volgorde van het afwegingskader moeten worden genomen.

2.6 Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de patiënt of zijn gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kan de ergotherapeut meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kan de ergotherapeut zonodig in hetzelfde gesprek een melding doen en dat schriftelijk bevestigen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet. In noodsituaties kunt u overigens ook contact zoeken met de crisisdienst van het Bureau Jeugdzorg en/of de politie vragen om hulp te bieden (voor contactgegevens [klik hier](#))

2.7 Specifieke vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling

Het stappenplan schetst in algemene zin de stappen die in geval van signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling moeten worden gezet. Bij specifieke vormen van geweld moeten de stappen soms nader worden ingekleurd. Bijvoorbeeld in geval van signalen van seksueel geweld of van vrouwelijke genitale verminking. In alle gevallen is het van belang advies te vragen bij Veilig Thuis.

2.8 Stappenplan

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De ergotherapeut brengt de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en legt deze objectief, zonder interpretaties of insinuaties, vast in het dossier van de patiënt. De ergotherapeut vraagt Veilig Thuis wat te doen met deze signalen. Ook de contacten over de signalen, zoals de uitkomsten van de gesprekken legt hij vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Signalen kunnen afkomstig zijn van de patiënt als slachtoffer, getuige of pleger. Wordt vermoed dat de patiënt het slachtoffer is van mishandeling dan kan de ergotherapeut gebruik maken van het [sputovamoformulier](#).
Vermoedt de ergotherapeut dat kinderen van de patiënt slachtoffer zijn, dan wint hij advies in bij Veilig Thuis overeenkomstig stap 2.

Huiselijk geweld binnen een gezin met kinderen/kwetsbare personen

Bij een vermoeden van huiselijk geweld binnen een gezin met kinderen, meldt de ergotherapeut dit vermoeden direct aan Veilig Thuis. De ergotherapeut moet bij een vermoeden van huiselijk geweld een kindcheck doen. Dit betekent dat de ergotherapeut de patiënt vraagt of onderzoekt of de patiënt kinderen heeft en/of (alleen) de zorg voor kinderen heeft. Het aantal en de leeftijd legt hij vast in het dossier. Daarnaast geldt vorenstaande check in gelijke zin voor andere kwetsbare personen in het gezin.

Verslaglegging

De ergotherapeut beschrijft de signalen zo feitelijk mogelijk en maakt daarbij onderscheid tussen vaststaande feiten en vermoedens. Hij maakt een vervolgaantekening. Bij vastlegging van informatie van derden vermeldt de ergotherapeut de bron. Diagnoses worden alleen vastgelegd als ze zijn gesteld door een daartoe bevoegde beroepskracht.

Stap 2: Collegiale consultatie en verplicht advies inwinnen bij Veilig Thuis

Bij een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling is de ergotherapeut verplicht advies in te winnen bij Veilig Thuis. Om de signalen goed te kunnen duiden, kan de ergotherapeut voorafgaand aan het vragen om advies, overleggen met een deskundige collega. Dit kan ook een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld of kindermishandeling zijn binnen de eigen organisatie. Is er behoefte aan meer duidelijkheid over de aard en/of oorzaak van het letsel dan kan een deskundige op het gebied van letselduiding geraadpleegd worden. Bij het vragen om advies wordt op basis van anonieme patiëntgegevens Veilig Thuis geraadpleegd. Het advies legt de ergotherapeut vast en vermeldt daarbij met wie hij heeft gesproken, hoe het advies luidde en hoe hij het advies zal opvolgen dan wel heeft opgevolgd.

Bij een vermoeden van (dreigende) vrouwelijke genitale verminking of eengerelateerd geweld zal doorgaans het advies van Veilig Thuis zijn om een melding te doen, zodat passende hulp kan worden ingezet.

Doel van het vragen van advies:

- is er sprake van huiselijk geweld
- is er sprake van kindermishandeling
- wat kan de ergotherapeut doen om meer duidelijkheid te krijgen
- hoe kan de ergotherapeut zijn vermoeden bespreken met betrokkenen/ouders
- hoe kan het risico worden afgewend
- hoe kunnen taken en verantwoordelijkheden worden verdeeld

Stap 3: Gesprek met de patiënt

De ergotherapeut kan de signalen met de patiënt bespreken, dit is echter geen verplichting. Het gesprek met de patiënt kan ook samen met betrokkenen (dader, ouders) gevoerd worden. Heeft de ergotherapeut behoefte aan ondersteuning bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de patiënt, dan raadpleegt hij een deskundige collega en/of Veilig Thuis.

In het gesprek met de patiënt en/of betrokkenen (dader/ouders) gaat het er om dat de ergotherapeut

1. het doel van het gesprek uitlegt, met name dat er zorgen zijn;
2. de signalen, dit wil zeggen de feiten die hij heeft vastgesteld en de waarnemingen die hij heeft gedaan, bespreekt;
3. de betrokkene uitnodigt om daarop te reageren; met name op de door de ergotherapeut ingebrachte zorgen.

Melden zonder gesprek

Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de patiënt, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de patiënt, die van de ergotherapeut zelf, of die van een ander in het geding is;
- als de ergotherapeut goede redenen heeft om te veronderstellen dat de patiënt door dit gesprek het contact met hem zal verbreken, waardoor de patiënt uit zicht raakt.

Gesprek met kinderen

Ook als een patiënt nog jong is, is het van belang dat de ergotherapeut het gesprek met hem aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd echt niet mogelijk of te belastend voor hem is. De ergotherapeut beoordeelt zelf of een gesprek zinvol en mogelijk is, zonodig in overleg met een collega of met Veilig Thuis. In een voorkomend geval is het van belang om een kind alleen te spreken, zonder dat zijn ouders daarbij aanwezig zijn zodat het kind zich vrij kan uiten. De ergotherapeut kan dit doen als het aangaan van een gesprek met het kind zonder

veel omhaal kan worden aangeknoopt. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf behoren te worden geïnformeerd. Maar indien de veiligheid van het kind, van de ergotherapeut of die van anderen hierdoor in gevaar kan komen, kan de ergotherapeut een eerste gesprek met het kind voeren zonder dat de ouders hierover van te voren worden geïnformeerd.

Gesprek met de ouder(s)/verzorger(s)¹

Normaal gesproken zal er, als het om een minderjarige patiënt gaat, ook een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouders. Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijk betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. De ouders behoren, omdat zij het gezag uitoefenen, als regel te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

Een gesprek met (een van) de ouders kan achterwege blijven indien de veiligheid van het kind of die van anderen in het gedrang komt. Ook voor het gesprek met de ouders oordeelt de ergotherapeut zelf of een gesprek zinvol en mogelijk is. Hij kan ook besluiten de volgende stap te nemen, overleg met de huisarts en eventueel andere professionals, aansluitend op het gevraagde advies van Veilig Thuis.

Stap 4: Wegen

1. Vermoeden?
2. Acute of structurele onveiligheid?
3. Hulp organiseren?
4. Acceptatie?
5. Resultaat?

De ergotherapeut beschikt over de volgende informatie: de beschrijving van de signalen die hij heeft vastgelegd, het advies van Veilig Thuis, de uitkomsten van het gesprek met de patiënt en eventueel het gesprek met de ouders.

De ergotherapeut kan het advies van Veilig Thuis volgen. De ergotherapeut overlegt met andere hulpverleners of beroepskrachten, zoals huisarts of specialist, die ook bij de patiënt of het gezin zijn betrokken om zijn vermoeden te verifiëren. De ergotherapeut weegt in stap 4 de antwoorden op vijf vragen en past daarbij de meldnormen toe.

Stap 5: Beslissen

I Melden bij Veilig Thuis

II En hulpverleners?

In deze stap neemt de ergotherapeut twee beslissingen in een vaste volgorde:

- I. het beslissen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is en, vervolgens

¹ Waar wordt gesproken over ouders kan steeds ook ouder of verzorger(s) worden gelezen.

II. het beslissen of het zelf bieden of organiseren van hulp mogelijk is.

Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen in de genoemde volgorde worden genomen. Een ergotherapeut vraagt zich eerst af of melden noodzakelijk is, aan de hand van 5 afwegingsvragen. Vervolgens besluit de signalerende ergotherapeut of het bieden van hulp tot de mogelijkheden van zowel deze ergotherapeut, als de betrokkenen behoort. Wanneer melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, zal de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp en aan welke voorwaarden deze moet voldoen, in overleg met de patiënt en Veilig Thuis beantwoord worden.

Gesprek met de patiënt en/of de ouders over de melding

De ergotherapeut is verplicht de melding met de patiënt of de ouders te bespreken, tenzij daardoor de eigen veiligheid of die van anderen in gevaar komt. Het gesprek over de melding is vergelijkbaar met het gesprek over de signalen zoals in deel 3 weergegeven. De ergotherapeut bespreekt de melding vooraf met de patiënt (vanaf 12 jaar) en of met de ouders (als de patiënt nog geen 16 jaar oud is). De ergotherapeut

1. legt uit waarom hij van plan is een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
2. in geval van bezwaren van de patiënt, meldt de ergotherapeut de bezwaren ook aan Veilig Thuis en legt deze vast in het patiëntendossier.

Van contacten met de patiënt over de melding kan de ergotherapeut afzien

- als de veiligheid van de patiënt, die van hemzelf, of die van een ander in het geding is;
- als hij goede redenen heeft om te veronderstellen dat de patiënt daardoor het contact met hem zal verbreken.

Algemene meldnormen (leidende principes t.b.v. het afwegingskader)

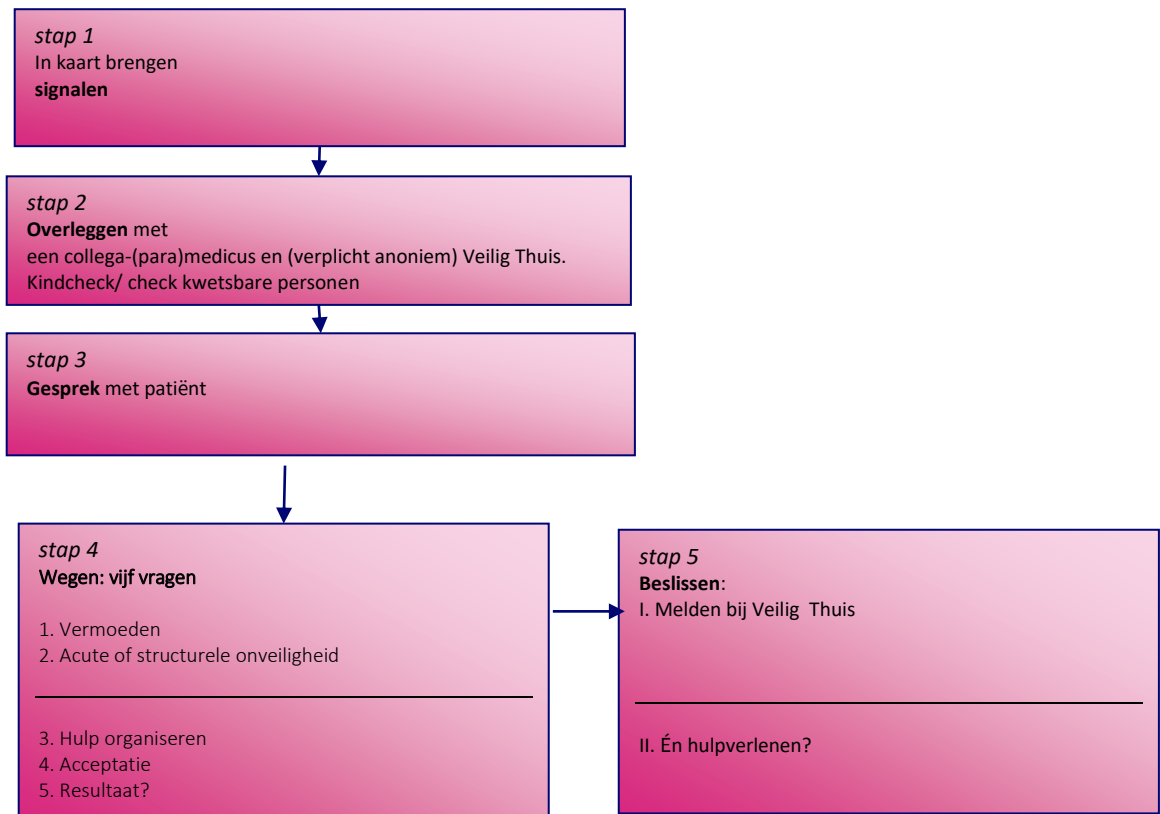
Het doen van een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld of mogelijke kindermishandeling is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

Meldnorm A: In ALLE gevallen van [acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid](#)

Meldnorm B: In alle ANDERE gevallen waarin de ergotherapeut meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Meldnorm C: Wanneer een ergotherapeut die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Onderstaand figuur toont de vijf stappen uit de meldcode en ter ondersteuning van de beslissingen in stap 5, bevatten de stappen 4 en 5 een afwegingskader.

Deel 3. Geheimhoudingsplicht, meldcode en meldrecht

Inleiding

Onderstaand wordt het wettelijk meldrecht en de **beroepsnorm** toegelicht. In een apart [document 'juridisch kader'](#) wordt de inhoud en het doel van de geheimhoudingsplicht, de strekking en de omvang ervan, het verstrekken van informatie met toestemming van de patiënt, de vertegenwoordiging van de minderjarige patiënt en het verstrekken van informatie zonder toestemming van de patiënt in geval van een noodtoestand besproken.

Huiselijk geweld en kindermishandeling en beroepsgeheim

In bepaalde omstandigheden is het wettelijk toegestaan het beroepsgeheim te doorbreken. Beroepsbeoefenaren met een beroepsgeheim mogen op grond van art. 5.2.6 Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) hun beroepsgeheim doorbreken en zonder toestemming gegevens verstrekken aan een Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK), verder te noemen Veilig Thuis, als dat noodzakelijk is om huiselijk geweld en kindermishandeling te stoppen of een redelijk vermoeden daarvan te laten onderzoeken.

Artikel 5.2.6 WMO luidt: "Derden die beroepshalve beschikken over inlichtingen die noodzakelijk kunnen worden geacht om een situatie van huiselijk geweld of kindermishandeling te beëindigen of een redelijk vermoeden daarvan te onderzoeken, kunnen aan een AMHK deze inlichtingen desgevraagd, of uit eigen beweging verstrekken zonder toestemming van degene die het betreft en indien nodig met doorbreking van de plicht tot geheimhouding op grond van een wettelijk voorschrift of op grond van hun ambt of beroep."

De beroepsbeoefenaar moet afwegen of hij van dit recht gebruik maakt. Het meldrecht is gebaseerd op de gedachte, dat bij vermoedens van kindermishandeling het belang van het kind vóór het beroepsgeheim mag gaan. De regeling in de Wmo 2015 is daarmee een bijzondere bepaling ten opzichte van de algemene wettelijke bepalingen over het beroepsgeheim zoals opgenomen in de WGBO, de Wet BIG en het Wetboek van Strafrecht. Het meldrecht voor zowel kindermishandeling als huiselijk geweld wordt dus geregeld in de Wmo 2015.

Voor vermoedens van huiselijk geweld waarbij alleen meerderjarigen zijn betrokken, geldt een vergelijkbaar meldrecht om zonder toestemming gegevens aan Veilig Thuis te verstrekken. De zorgaanbieder is echter wel verplicht om zich in te spannen toestemming van de betrokken patiënt te krijgen om gegevens te verstrekken aan Veilig Thuis. De meerderjarige besluit in principe zelf of Veilig Thuis mag worden ingeschakeld.

De wetgever heeft bewust gekozen voor dit **meldrecht** en niet voor een wettelijke **meldplicht**. Aan een wettelijke meldplicht kleven meer nadelen dan voordelen. Zo bestaat de kans dat ouders die hun kinderen mishandelen en weten dat de beroepsbeoefenaar een meldplicht heeft, deze zullen gaan mijden terwijl hulp dan juist erg nodig is. Ook kan een meldplicht tot 'defensief melden' door de beroepsbeoefenaar leiden: een situatie waarin alles dat maar enigszins lijkt op kindermishandeling wordt gemeld, zonder verdere afweging.

Dit kan leiden tot veel onterechte meldingen. Dit is onnodig belastend voor alle betrokkenen, waarbij ook nog het gevaar dreigt dat terechte meldingen in het gedrang komen. Bij een meldrecht blijft de afweging bij de beroepsbeoefenaar. Deze meldcode biedt handvatten voor het maken van die afweging. Voor het doen van een melding aan de verwijzindex risicojongeren (VIR) geldt, op grond van art. 7.1.4.1 Jeugdwet eveneens een meldrecht.

Voor gegevensverstrekking aan de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) geldt een vergelijkbaar soort recht om zonder toestemming informatie te verstrekken voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de taken van de Raad (art. 1:240 BW).

Tot slot is ook de reeds eerder voorgestelde wetswijziging in werking getreden, die erin voorziet dat derden, die beroepshalve beschikken over inlichtingen inzake feiten en omstandigheden die de persoon van een minderjarige die onder toezicht is gesteld, diens verzorging en opvoeding of de persoon van een ouder of voogd betreffen, en die noodzakelijk kunnen worden geacht voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling, **verplicht zijn** deze op verzoek te verstrekken aan de gecertificeerde instelling die de ondertoezichtstelling uitvoert (art. 7.3.11 lid 4 Jeugdwet). Deze informatieplicht

vormt een wettelijke uitzondering op het beroepsgeheim en zal dus moeten worden nageleefd. Voor het ongevraagd verstrekken van bedoelde informatie is een meldrecht gaan gelden. Voor gegevensverstrekking aan andere 'derden', zoals niet bij de behandelingsovereenkomst betrokken hulpverleners en beroepskrachten en politie of justitie, geldt **geen meldrecht**. Kindermishandeling kan echter een goede reden vormen om onder omstandigheden in een '[conflict van plichten](#)' ook zonder toestemming gegevens te verstrekken (zie juridisch kader). Ook voor dat soort situaties geeft deze meldcode nadere voorwaarden en zorgvuldigheidseisen.

Deel 4. Veilig Thuis

4.1 Advies vragen bij Veilig Thuis

Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact op moet worden genomen met [Veilig Thuis](#). Veilig Thuis is het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en het aanspreekpunt voor acute situaties en voor een snelle eerste inschatting van de veiligheid. Ook voor advies en overleg kan de zorgaanbieder er terecht. Er is veel kennis aanwezig over mogelijke signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De medewerkers kunnen ook adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met patiënten over de signalen. Bij het vragen van advies zet Veilig Thuis zelf geen stappen in de richting van de patiënt of die van anderen. Het advies is dus uitsluitend gericht tot de adviesvrager.

De adviesgesprekken vinden plaats op basis van anonieme patiëntgegevens, voor een adviesgesprek hoeft u uw beroepsgeheim dus niet te verbreken. In geval van melding wordt de melder van een vermoeden van kindermishandeling door Veilig Thuis geïnformeerd over de acties die er op basis van de gedane melding zijn ondernomen.

4.2 De melding van kindermishandeling

Bij het vermoeden van mishandeling van kinderen of jongeren tot 18 jaar, dus ook als een kind getuige is van huiselijk geweld tussen andere huisgenoten, kan contact worden gezocht met Veilig Thuis. Bij een melding moeten persoonsgegevens worden verstrekt omdat Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding.

Veilig Thuis doet na een melding onderzoek naar de signalen. Dit wil zeggen dat de medewerkers in gesprek gaan met de ouders en met beroepskrachten die met het kind te maken hebben. Op basis van de resultaten van dit onderzoek besluit men wat er moet gebeuren. Vaak kan vrijwillige hulp in gang worden gezet, maar Veilig Thuis kan ook beslissen om een melding te doen bij de Raad voor de Kinderbescherming en/of om aangifte van mishandeling te doen bij de politie. Bij een melding moeten patiëntgegevens worden verstrekt omdat Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding.

4.3 De melding van huiselijk geweld

Bij een melding van huiselijk geweld waarbij meerderjarigen zijn betrokken moeten persoonsgegevens worden verstrekt omdat Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding. Veilig Thuis zal na een melding contact zoeken met de patiënt om te beoordelen welke hulp noodzakelijk is, om vervolgens deze hulp voor het slachtoffer en de pleger (in het kader van Wet tijdelijk huisverbod) te organiseren en hen daarvoor zonnodig te motiveren. Ook houdt Veilig Thuis melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en de in gang gezette acties.

Sluit de melding aan bij de feiten

Bij een melding dient de melder zoveel mogelijk zijn signalen te melden, dit wil zeggen de feiten en gebeurtenissen die zijn waargenomen. Meldt de melder ook feiten en gebeurtenissen die anderen hebben gezien of gehoord, dan moet hij deze 'andere bron' duidelijk in de melding noemen. 'Een melding is geen eindpunt. Het stappenplan geeft aan wat de ergotherapeut, na zijn melding, kan doen om de patiënt of zijn gezinsleden te beschermen en te ondersteunen'

4.4 Contact met de patiënt of zijn ouder(s) over de melding en de inspanning om de patiënt te horen en te informeren

Als hoofdregel geldt dat de ergotherapeut, voordat hij een melding doet, contact zoekt met de patiënt over de melding. Hij legt hem uit dat hij een melding wil doen, wat een melding voor de patiënt betekent en wat het doel van de melding is. Vervolgens vraagt de ergotherapeut de patiënt om een reactie hierop. Laat de patiënt merken dat hij bezwaar heeft tegen de melding, dan gaat de ergotherapeut over deze bezwaren met de patiënt in gesprek. Daarbij betreft hij in ieder geval de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de patiënt of een ander daartegen te beschermen. Bij de melding vermeldt de ergotherapeut ook de bezwaren aan Veilig Thuis. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar deel 3.

Positie van de jeugdige patiënt en zijn ouder(s)

Is de patiënt nog geen 12 jaar oud, dan voert de beroepskracht het gesprek zoals hierboven beschreven met de ouder(s) van de patiënt. Is de patiënt 12 en nog geen 16 jaar, dan wordt het gesprek gevoerd met de patiënt en of met de ouder.

Melding zonder gesprek met de patiënt of zijn ouders

In de instructie bij de vijfde stap wordt aangegeven in welke gevallen er kan worden afgezien van contacten met de patiënt (en of zijn ouders) over de melding. Het gaat om situaties waarin de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Ook kan van een gesprek worden afgezien als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de patiënt de contacten met de ergotherapeut zal verbreken, waardoor de patiënt uit het zicht raakt.

Bekendmaken van de identiteit van de melder bij vermoedens van kindermishandeling

Veilig Thuis is in beginsel verplicht de identiteit van de melder aan het gezin bekend te maken.

Een melder kan echter ten opzichte van het gezin anoniem blijven als de melding:

1. een bedreiging vormt of kan vormen voor de jeugdige, voor andere jeugdigen of voor de beroepskracht of zijn medewerkers; of
2. de vertrouwensrelatie zou kunnen verstoren tussen de beroepskracht en de patiënt of zijn gezin.

Anonimiteit beperkt de mogelijkheden van Veilig Thuis om informatie te gebruiken echter wel; daarom is terughoudendheid geboden bij het gebruik maken van deze mogelijkheid.

4.5 Inspanningen na de melding

Een melding is geen eindpunt. Als een ergotherapeut een melding doet, geeft het stappenplan daarom aan dat de beroepskracht in zijn contact met Veilig Thuis ook bespreekt wat hij zelf, na zijn melding, binnen de grenzen van zijn gebruikelijke taakuitoefening kan doen om de patiënt of zijn gezinsleden te beschermen en te ondersteunen. Dit is uitdrukkelijk in stap 5 bij de melding opgenomen om duidelijk te maken dat de betrokkenheid van de ergotherapeut bij de patiënt na de melding niet ophoudt. Van hem wordt verwacht dat hij, naar de mate van zijn mogelijkheden, de patiënt blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met Veilig Thuis, de huisarts en andere betrokkenen om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen.

Protocollen, meldcodes en overige stukken die bij het opstellen van de verbeterde meldcode zijn gebruikt:

- [Basismodel](#) meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Den Haag, geactualiseerde versie 2017
- KNMG-meldcode Kindermishandeling en huiselijk geweld, Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, editie 2012 en 2015
- [Basisdocument](#) 'het afwegingskader in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' Ministerie van Veiligheid en Justitie en Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Den Haag juli 2017
- Deze verbeterde Meldcode met afwegingskader is tot stand gebracht in nauwe samenwerking met het KNGF en op basis van de input van de collega PPN partijen, Utrecht juli 2018
- Het [Algemeen Paramedisch Afwegingskader](#) zoals gepresenteerd op de AV 18 juni 2018 van de VVOCM.

Dit is een uitgave van Ergotherapie Nederland

Per 1 januari 2019 is de Meldcode aangevuld met een Afwegingskader die de verplichte beroepsnorm omvat.

December 2018